

Педагогічний дискурс, випуск 17, 2014 / Pedagogical Discourse, Volume 17, 2014

10. Sysoieva S. O. Pidhotovka vchytelia do formuvannia tvorchoi osobystosti uchnia / S. O. Sysoieva. – К. : Polihrafknyha, 1996. – 406 s.
11. Khymynets V. V. Innovatsii v suchasni shkoli / V. V. Khymynets. – Uzhhorod, 2004. – 168 s.

Аннотация**Юрий Завалевский****Сущность инновационной педагогической деятельности**

В статье рассмотрены вопросы развития образования в Украине с учетом евроинтеграции, что обусловило необходимость развертывания инновационных процессов в образовательной отрасли. Обоснована необходимость изменений в деятельности учителя, которые приведут к качественным изменениям в учебно-воспитательном процессе общеобразовательного учебного заведения, и приближения его результатов к стандартам европейского образовательного пространства. Сделан анализ проблем современного образования. Определены компоненты профессиональной готовности учителя и сделан акцент на преимуществах инновационной педагогической деятельности.

Ключевые слова: инновационная педагогическая деятельность, инновационные процессы, инноватика, образование Украины, инновационное развитие.

Summary**Yurii Zavalevskiy****Essence of Innovative Pedagogical Activity**

The question of development of education in Ukraine taking into account eurointegration that stipulated the necessity of development of innovative processes for educational branch has been considered in the article. The necessity of changes in the activity of a teacher which will result in high-quality changes in educational process of general educational establishment and approaching of its results to the standards of European educational space has been grounded. The analysis of problems of modern education has been done. The components of professional readiness of a teacher have been determined and the accent on the advantages of innovative pedagogical activity has been made.

Key words: innovative pedagogical activity, innovative processes, innovation (innovatika), education of Ukraine, innovative development.

Дата надходження статті: «22» вересня 2014 р.

УДК:371.134.002.54(045)

ЛАРИСА ЗДАНЕВИЧ,доктор педагогічних наук, доцент
(м.Хмельницький)**Особливості застосування різних форм роботи щодо подолання проявів дезадаптації майбутніх вихователів у ВНЗ**

У статті здійснено аналіз різних форм педагогічної роботи щодо подолання проявів дезадаптації майбутніх вихователів у вузі. Розкрито особливості феномена адаптації-дезадаптації підлітків у різних галузях психолого-педагогічної науки, труднощі підліткового віку, зазначено, що на сучасному етапі під дезадаптацією розуміється сукупність ознак та проявів, які свідчать про невідповідність взаємодії людини з навколишнім середовищем. Визначено деякі характеристики соціального статусу студента перших курсів. Суттю такого статусу можна вважати оволодіння нормами і функція ми майбутньої професійної діяльності. Відмінними рисами соціального статусу можуть бути: усвідомлення нової якості в своїй соціальній позиції, підвищене почуття власної гідності; прагнення закріпитися в цій новій для себе позиції; прагнення домогтися перших успіхів, які підтверджують нову, більш високу, позицію; інтерес і старанність у виконанні навчальної та іншої роботи в стінах педагогічного вузу; різноманітність навчальних і позакласних інтересів. Проаналізовано підходи щодо впливу чинників (освітнього, сімейного, середовищного, соматичного, психічного, вікового, коригувально-профілактичного) на соціальну дезадаптацію, дано коротку характеристику зазначеного феномена. Створено та описано програму спецкурсу для викладачів та кураторів академічних груп щодо запобігання проявів дезадаптації студентів-першокурсників та прискорення їхньої адаптації.

Ключові слова: майбутні вихователі, адаптація, дезадаптація, спецкурс, профілактика, студент, підлітковий вік.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Проблема вузівської дезадаптації надзвичайно актуальна, адже труднощі у навчанні та вихованні підлітків ставлять серйозні завдання перед суспільством. Тлумачення феномена дезадаптації підлітків у різних галузях психолого-педагогічної науки передбачає висвітлення саме тих сторін названого процесу, які складають предмет

відповідних галузей, і ролі, яка відводиться науковому осмисленню та управлінню цим процесом. Підлітковий вік називають переломним, оскільки відбувається перехід від дитинства до дорослості. Труднощі підліткового віку пояснюють тим, що цей період пов'язаний не лише з глибинною перебудовою анатомо-фізіологічних особливостей організму, але й сутнісними змінами у психічному, фізичному та моральному розвитку [4].

Аналіз досліджень і публікацій... У психолого-педагогічній і медичній літературі проблема «адаптації-дезаптації» вивчалася на різних рівнях: від визначення змісту понять (Ю.Александровський, Ф.Березін, та ін.) до виявлення чинників дезаптації, які детермінують дані процеси (С.Рубінштейн, М.Раттер, В.Семиченко та ін.). Низка робіт присвячена вивченню особливостей адаптації і дезаптації дітей різного віку (Л.Закуцька, О.Новикова, П.Просецький,). Чинники дезаптаваності дітей вивчали О.Боделан, Г.Бурменська, Л.Лідерс та ін.; діагностичні аспекти проблеми дошкільної дезаптації досліджувала Н.Луськанова; прояви дезаптації, викликані акцентуаціями характеру – В.Каган, О.Лічко; невротичні реакції прояву психологічної дезаптації – Ю.Александровський; вплив різкої зміни «ситуації соціального розвитку», необхідність реконструкції модусу адаптивної поведінки, що склався – Л.Виготський; вплив дезаптаваності педагога на адаптацію студентів – О.Галус, О.Пономарьова, О.Солодухова та ін.

Формулювання цілей статті... Метою статті є здійснення аналізу різних форм педагогічної роботи щодо подолання проявів дезаптації майбутніх вихователів у вузі.

Виклад основного матеріалу... Поняття «соціальна дезаптація», «дезаптавана дитина» увійшли в наукову літературу порівняно недавно. У 20-ті рр. ХХ ст., коли гостро стояла проблема дитячої безпритульності, асоціальної поведінки дітей, їх іменували дітьми, «вбитими з життєвої колії», «непридатними до життя в сім'ї та школі», «морально дефективними дітьми» тощо.

Теоретико-методологічними підставами проведеного нами аналізу терміна «дезаптація» є філософське положення про необхідність урахування сукупності усіх аспектів у інтегральній цілісності людського буття і свідомості в неперервних процесах за умов загальної тенденції до завершеності на окремих життєвих етапах суспільства, групи, людини (М.М.Семаго).

На сучасному етапі під дезаптацією розуміється сукупність ознак та проявів, що свідчать про невідповідність взаємодії людини з навколишнім середовищем. А оскільки дезаптація руйнує ті результати, що були досягнуті в процесі адаптації, необхідно в першу чергу з'ясувати сутність саме цього явища. Складність вивчення проблеми зумовлена відсутністю єдності в інтерпретації поняття «адаптація». У найбільш широкому понятті адаптацію визначають як процес «входження» людського індивіда в цілісну систему соціальних відносин і зв'язків. Просте пристосування замінюється активним регулюванням процесу взаємодії з середовищем. Адаптація на соціальному рівні набуває двостороннього характеру: з одного боку, вона включає зміну адаптуючого суб'єкта, що пристосовується відповідно до вимог середовища, а з іншого – передбачає активну зміну суб'єктом середовища в залежності від внутрішньої детермінації [5; 6].

Слід зазначити, що проблеми переходу, входження особистості в нове соціальне середовище не можна вважати достатньо вивченими. Доводиться констатувати, що дослідження таких переходів орієнтоване в більшій мірі на визначення психофізіологічних і вікових аспектів адаптації студентів до нової для них організації навчальної праці. Вступ до вищого навчального закладу – це сильне стресове переживання, яке необхідно пом'якшити. За даними американських дослідників, такий стан можна порівняти з переживаннями дорослої людини в ситуації розлучення. Це не важко зрозуміти – порушується звичний стереотип життя майбутнього студента. Ще один факт травмування психіки – розлука з матір'ю та іншими близькими, з якими постійно спілкувався майбутній студент (вступники з іншого міста чи села).

У педагогічному вузі адаптація пов'язана з включенням студентів – вчорашніх абітурієнтів – в нові умови життя. Причому поняття «адаптація студентів» носить конкретний характер і означає насамперед саме пристосування особистості, особистісних властивостей і якостей до конкретних умов даного педагогічного вузу.

На наш погляд, адаптація до умов життя, навчання, дозвілля у вузі, безумовно, пов'язана з різкою зміною соціального стану особистості, хоч і менш істотно, ніж у разі пристосування до нових умов праці. Це вельми складний процес, який являє собою не тільки (і не стільки) пристосування особистості до нових умов педагогічного вузу як до тимчасового специфічного середовища, скільки набуття особистістю нового соціального статусу – статусу студента.

Поняття соціального статусу нерозривно пов'язане з виділенням специфічних рис студентів, зокрема, студентів молодших курсів, що визначають соціальне положення і психологію цієї особливої групи. С.М.Годник відмічає принципову відмінність у поняттях «студент» в соціологічній і психолого-педагогічній літературі: «Для соціолога студент – це представник певної соціальної групи, для педагога – це об'єкт (суб'єкт) навчально-виховного процесу вузу і передусім конкретного

курсу. Тому вузівському педагогу важливо знати не тільки загальні характеристики студента, але і особливості його соціального стану на кожному курсі» [3].

Аналіз літератури і практичний досвід роботи у педагогічному вузі дозволяють нам визначити деякі характеристики соціального статусу студента перших курсів. Суттю такого статусу можна вважати оволодіння нормами і функціями майбутньої професійної діяльності. Відмінними рисами соціального статусу можуть бути: усвідомлення нової якості в своїй соціальній позиції, підвищене почуття власної гідності («я вже не школяр, а студент»); прагнення закріпитися в цій новій для себе позиції; прагнення домогтися перших успіхів, які підтверджують нову, більш високу, позицію; інтерес і старанність у виконанні навчальної та іншої роботи в стінах педагогічного вузу; різноманітність навчальних і позакласних інтересів.

Студенти-першокурсники, що відчували ще учора увагу і опіку шкільних вчителів, в умовах педагогічного вузу відчувають себе дискомфортно. Нові умови діяльності їх в педвузі – це якісно нова система відносин, де на перший план виступає необхідність самостійної регуляції своєї поведінки, наявність тих ступенів свободи в організації своїх занять і побуту, які ще не так давно були їм недоступні.

Під час адаптації студенти повинні оволодіти навичками навчальної та наукової інформації в новому для них середовищі. Починається перебудова навчальної діяльності студента. Змінюються і форми організації навчального процесу, і прийоми вивчення навчальних предметів, і система контролю.

Проведене нами опитування на факультеті дошкільної освіти дає підстави стверджувати, що студенти на початку навчання долають навчальні труднощі і мало замислюються над перспективами своєї майбутньої професійної діяльності. Тому студентів необхідно спонукати до роботи над собою, до аналізу своєї діяльності у вузі, а також формувати у них потребу до самостійної роботи, навичок саморегуляції своєї діяльності. Для цього, нам здається, необхідно переорієнтувати навчальний процес вузу, зробивши акцент на особистість студента [2; 3].

Величезна відповідальність саме в цей період покладається на кураторів академічних груп. Для запобігання проявів дезадаптації куратори повинні створити для студентів психологічний комфорт в групі – бажаний для студента стан, який свідчить про гармонію у внутрішньому, психічному і соціальному його житті. Студент відчуває комфорт, коли задовольняються всі основні його потреби, коли оточуючі люди виявляють до нього прихильність, коли він сам задоволений результатами своєї діяльності.

Для нормального пристосування до нових умов життєдіяльності студент повинен звільнитися від переживань, тривоги, недовіри, страху, оволодіти способами налагодження стосунків з однолітками та викладачами. З цією метою кураторам груп слід: орієнтуватися в проблемах адаптації, дезадаптації; вивчати реальні потреби студентів; мати покликання до роботи педагога; проводити зі студентами довірчі бесіди, які давали б їм змогу висловити свої переживання, а згодом – упоратись із ними. Доцільно запитувати студентів про їх настрій, причини образ та незадоволення; проводити індивідуальні бесіди з батьками з метою глибокого вивчення сім'ї; організувати виховні заходи, в процесі яких здійснювати корекцію поведінки, а саме: закріплювати впевненість студента у собі, вміння природно поводитися серед інших; тренувати прояви волі студента в різних життєвих ситуаціях, схвалювати за намагання подолати перешкоду, сприяти збереженню в студентів самоповаги, розвивати якості, необхідні для виживання; проводити анкетування з метою запобігання дезадаптації, перевірки самопочуття студентів; проводити тестування з метою вивчення особистісних особливостей студентів.

Під соціальною дезадаптацією студента розуміється порушення взаємодії з середовищем, яке характеризується неможливістю здійснення ним в конкретних мікросоціальних умовах своєї позитивної соціальної ролі, що відповідає його можливостям і запитам. Соціальна дезадаптація є складним вторинним соціально-особистісним явищем, що виникає в результаті порушень взаємодії студента і середовища. До середовищних чинників ми відносимо особливості психологічного клімату в педагогічному колективі, особистісні характеристики викладачів, адміністрації вузу, психогігієнічні умови освітнього процесу, взаємини в сім'ї, психологічне здоров'я батьків студентів, стосунки серед однолітків тощо.

На нашу думку, будь-який із зазначених чинників може створювати передумови для виникнення соціальної дезадаптації у студента, проте в ізольованому вигляді він майже ніколи не викликає соціальної дезадаптації, причиною якої, як правило, є комплекс чинників. Проаналізувавши і адаптувавши підходи Л.Ф.Артеменкової[1] щодо впливу кожного з чинників на соціальну дезадаптацію, дамо коротку характеристику зазначеного феномена.

1. Освітній чинник: відсутність індивідуального підходу до студента; неадекватність виховних заходів; нерозуміння душевного стану студента з боку дорослого; несправедливе, грубе, образливе,

принизливе ставлення; заниження самооцінки дитини; психологічне і фізичне, зокрема й сексуальне насильство.

2. Сімейний чинник: бідність; несприятливі житлові умови; неповна сім'я; дисгармонійна сім'я з важким емоційним кліматом; низький інтелектуальний і культурний рівень членів сім'ї; примітивність їхніх запитів; бездуховність, трудова незайнятість батьків або їхня надмірна зайнятість; алкоголізм; наркоманія одного або обох батьків; правопорушення; хронічні, у тому числі психічні, захворювання в сім'ї; спотворені способи виховання – відторгнення дитини батьками, занедбаність, жорстоке, надмірно вимогливе і холодне ставлення батьків чи, навпаки, надмірна опіка, всюдозволеність, суперечливість вимог і форм заохочення та покарання; невідповідність висловлюваних батьками принципів честі, совісті, гідності їхнім реальним вчинкам.

3. Середовищний чинник: вплив групи однолітків та «вулиці»; доступність алкоголю для студента, гострота нових відчуттів і вражень; романтичний ореол порушення правил, нав'язаних фільмами, та ін.

4. Власне соціальний (соціально-психологічний) чинник набуває особливого значення в період соціально-економічної та політичної нестабільності суспільства. Значну роль у становленні особистості відіграють і засоби мас-медіа (відео, книги, художні фільми з пропагандою зла, насильства, сексуальної розбещеності тощо). Соціальний чинник сам по собі не викликає дезадаптації дитини, але, беручи участь у формуванні ідеології та моральної основи підростаючої особистості, відмінної від представників старших поколінь, у низці випадків створює передумови для соціальної дезадаптації.

5. Соматичний (фізичний) чинник: важкі соматичні захворювання, зокрема інфекційні, що зумовлюють тривалий стан астенії; хронічні соматичні захворювання, які вимагають довготривалого і частого стаціонарного лікування; вроджені каліцтва; порушення рухової сфери, зору, слуху, мовлення; травми, що викликають тимчасові або стійкі пошкодження головного мозку, які призводять до інвалідності.

6. Психічний чинник: інвалідизуючі важкі психічні захворювання у студентів зустрічаються відносно рідко, але не вичерпують психічної патології, здатної викликати глибокі форми соціальної дезадаптації. У більшості випадків психічні розлади, що становлять основу соціальної дезадаптації, належать до розряду граничних: резидуально-органічні ураження центральної нервової системи (ЦНС) зі стомлюваністю, виснаженістю, зниженням вольової активності, спотворенням пізнавальних процесів, дисгармонійністю психічного розвитку, розладами концентрації уваги, надмірною руховою активністю; потворні риси характеру нестійкого, аутистичного, істероїдного, епілептоїдного або музичного кола; невротичні реакції і неврози, невротичний розвиток; затримка психічного розвитку, особливо в поєднанні з педагогічною занедбаністю; легкі й приховані форми душевних захворювань (шизофренії, циклотимії), стан після перенесених нападів цих захворювань.

7. Віковий чинник. Не можна не враховувати в загальному контексті соціальної дезадаптації особливостей підліткового періоду, які тією чи іншою мірою властиві кожній психічно здоровій дитині. Вони можуть слугувати передумовою, ґрунтом, що породжує вікову зону ризику.

8. Кориговально-профілактичний чинник, до якого відносяться: наявність або відсутність медико-соціально-психологічної служби в системі ВНЗ, здатної своєчасно діагностувати ознаки декомпенсації і запобігти важким формам соціальної дезадаптації у студентів; рівень міждисциплінарної взаємодії в освітньому процесі закладу.

Щоб запобігти проявам дезадаптації студентів-першокурсників та прискорити їх адаптацію нами була створена програма спецкурсу для викладачів та кураторів академічних груп.

Спецкурс розкриває основні наукові поняття, принципи, методи вивчення дітей, особливості прояву дезадаптації в різні вікові періоди розвитку дитини. Значне місце відводиться змісту роботи з профілактики та попередження дезадаптації, прийомам педагогічного впливу на особистість студента.

У курсі передбачені різні форми навчання: лекції та практичні заняття, застосовуються різноманітні вправи, розв'язання задач, написання рефератів. Теми занять: педагогічна дезадаптація як соціальна і психолого-педагогічна проблема; особливості проявів дезадаптації у студентів-першокурсників педагогічних навчальних закладів; принципи та методи вивчення дітей та підлітків; діагностика соціального середовища та особистості студента-першокурсника; зміст роботи з профілактики та подолання дезадаптації у молодіжному середовищі; педагогічна корекція відхилень у поведінці дезадаптованих студентів-першокурсників; індивідуальний підхід в роботі з дезадаптованими студентами.

Курс завершується заліком, на якому слухачам пропонується представити власні програми з адаптації та методика роботи з дезадаптованими студентами. Програма розрахована на 26 академічних годин, з них 16 годин лекційні заняття, 10 годин – практичні, залік – 4 години нагругу.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі... Досліджуючи проблему дезадаптації, ми стверджуємо, що молодь під тиском окремих несприятливих впливів втрачає здатність здійснювати нормальні види діяльності, часто перебуває у стані підліткової кризи, має незначний життєвий досвід, що може призвести до дезадаптації. Дезадаптація першокурсників розглядається нами як психологічна система, що охоплює їх біологічну, психологічну та соціальну сторони. На рівні організму дезадаптація проявляється внаслідок порушень у нейропсихологічних механізмах як патологічні відхилення в діяльності органів, як фіксована форма поведінки.

Профілактика дезадаптації має передбачати як усунення соціальних її чинників (покращання загальних умов життєдіяльності дитини, збільшення можливостей для задоволення її потреб різного рівня, забезпечення соціально-правового захисту та доступності соціальних послуг тощо), так і надання допомоги особистості в подоланні дезадаптивних якостей і підвищенні здатності вирішувати проблеми та задовольняти потреби (надання необхідної професійної допомоги, формування життєвих навичок, розвиток комунікабельності, сприяння самопізнанню та ін.).

Список використаних джерел і літератури:

1. Артеменкова Л. Ф. Социальная и школьная дезадаптация детей и подростков / Л. Ф. Артеменкова // Вестник Ставропольского государственного педагогического института. – 2008. – Вып. 11. – С. 11–15.
2. Бойко І. І. Соціально-психологічна адаптація підлітка до нових умов навчання: Автореф. дис... канд. психол. наук: 13.00.07 / НПУім. М. П. Драгоманова. – К., 2002. – С. 22.
3. Годник С. М., Клименко В. А. О динамике позиции первокурсника в учебном процессе университета / С. М. Годник, В. А. Клименко // Актуальные проблемы педагогики и психологии высшей школы. – Воронеж: ВГУ, 1974. – С.128–132.
4. Каган В. Е. Психогенные формы школьной дезадаптации / В. Е. Каган // Вопросы психологии. – 1984. – №4. – С. 89 – 95.
5. Социальная дезадаптация: нарушения поведения у детей и подростков / Под ред. Н. В. Востриковой, М., 1996. – С.46–49.
6. Федоришин Г. М. Психологічні детермінанти шкільної дезадаптації підлітків./ Г. М. Федоришин. – Івано-Франківськ, 2002. – 297с.

Spysok vykoristanykh dzherel i literatury:

1. Artemenkova L. F. Social'naja i shkol'naja dezadaptacija detej i podrostkov / L. F. Artemenkova // Vestnik Stavropol'skogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo instituta. – 2008. – Vyp. 11. – S. 11–15.
2. Bojko I. I. Social'no-psihologichna adaptacija pidlitka do novih umov navchannja: Avtoref. dis... kand. psihol. nauk: 13.00.07 / NPUim. M. P. Dragomanova. – K., 2002. – S. 22.
3. Godnik S. M., Klimenko V. A. O dinamike pozicii pervokursnika v uchebnom processe universiteta / S. M. Godnik, V. A. Klimenko // Aktual'nye problemi pedagogiki i psihologii vysshej shkoly. – Voronezh: VGU, 1974. – S.128–132.
4. Kagan V. E. Psihogennye formy shkol'noj dezadaptacii / V. E. Kagan // Voprosy psihologii. – 1984. – №4. – S. 89 – 95.
5. Social'naja dezadaptacija: narushenija povedenija u detej i podrostkov / Podred. N. V. Vostrikovoj, M., 1996. – S.46–49.
6. Fedorishin G. M. Psihologichni determinanti shkil'noi dezadaptacii pidlitkiv. / G. M. Fedorishin. – Ivano-Frankivs'k, 2002. – 297s.

Аннотация

Лариса Зданевич

Особенности использования разных форм работы по преодолению проявлений дезадаптации будущих воспитателей в вузе

В статье осуществлен анализ различных форм педагогической работы по преодолению проявлений дезадаптации будущих воспитателей в вузе. Раскрыты особенности феномена адаптации-дезадаптации подростков в различных отраслях психолого-педагогической науки, трудности подросткового возраста; указано, что на современном этапе под дезадаптацией понимается совокупность признаков и проявлений, свидетельствующих о несоответствии взаимодействия человека с окружающей средой. Определены некоторые характеристики социального статуса студента первых курсов. Сущностью такого статуса можно считать овладение нормами и функциями будущей профессиональной деятельности. Отличительными чертами социального статуса могут быть: осознание нового качества своей социальной позиции, повышенное чувство собственного достоинства; стремление закрепиться в этой новой для себя позиции; стремление добиться успехов, подтверждающие новую, более высокую, позицию; интерес и усердие в выполнении учебной и другой работы в стенах педагогического вуза; разнообразие учебных и внеклассных интересов. Проанализированы подходы относительно влияния факторов (образовательного, семейного, средового, соматического, психического, возрастного, корректирующие-профилактического) на социальную дезадаптацию; дано краткое описание указанного феномена. Создано и описано программа спецкурса для преподавателей и кураторов по предотвращению проявлений дезадаптации студентов-первокурсников и ускорения их адаптации.

Ключевые слова: *будущие воспитатели, адаптация, дезадаптация, спецкурс, профилактика, студент, подростковый возраст.*

Summary

Larysa Zdanevych

Peculiarities of Using Different Forms of Work as for Overcoming Manifestations of Deadaptation of the Future Tutors in Higher Educational Establishment

Analysis of different forms of pedagogical work as for overcoming deadaptation of the future teachers in higher educational establishment has been done in the article. Peculiarities of the phenomenon of adaptation-deadaptation of teenagers in different spheres of psychological-pedagogical science, problems of teenagers have been revealed, it is mentioned that at the modern period deadaptation is understood as a combination of features and manifestations, which prove non-conformity of interaction of a person with the environment. Some characteristics of social status of a student of the first year of study have been determined.

The essence of such status can be mastering the norms and functions of the future professional activity. Different features of the social status can be: realizing of the new quality in its social position, rising of the feeling of own dignity; striving for consolidation in this new position; striving for achieving first success, which proves new, higher position; interest and diligence in performing educational and other work in pedagogical higher educational establishment; variety of educational and out-of-class interests. The approaches as for the influence of the factors (educational, family, environmental, somatic, psychological, age, corrective-preventive) to the social deadaptation have been analyzed, brief characteristic of the mentioned phenomenon has been given. The program of special course for teachers and curators of academic groups as for preventing manifestations of deadaptation of the students of the first year of study and acceleration of their adaptation has been created and described.

Key words: *future tutors, adaptation, deadaptation, special course, preventing, student, teenage years.*

Дата надходження статті: «1» жовтня 2014 р.

УДК 374.14

РОМАН ЗІНЬКО,

*кандидат технічних наук, доцент
(м.Львів);*

ОКСАНА БЛІК,

*кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Львів);*

УЛЯНА ХАНАС,

*кандидат філософських наук
(м.Ужгород)*

Класифікація методів навчання з використанням механізму почленної диз'юнкції

Проблема класифікації методів навчання залишається актуальною, оскільки дає можливість проаналізувати потенціал кожного методу і намітити шляхи його вдосконалення, подальшого розвитку і впровадження. Велика кількість підходів до класифікації методів навчання пояснюється складністю об'єкта дослідження і серйозністю завдань, поставлених суспільством перед сучасною професійною школою. Пропонується використання механізму почленної диз'юнкції при класифікації методів навчання, що дозволить врахувати ширшу низку ознак різних методів навчання. Для цього проведено систематизацію основних відомих методів навчання. Ця систематизація методів містить різні множини характеристик, що описують їх відповідними категоріями і називаються предметами. Предмети визначають вагомість характеристики і можуть розміщуватися в лінійному ряді згідно зростання або спадання величини вагомості характеристики. Далі будується таблиця, що відображає зв'язок між областю локалізації характеристик і предметних змінних.

З загального об'єму ознак в домінуючу множину визначаємо ознаки, які можна характеризувати за критерієм, наприклад, рівня активності учня. Предикат, що описує класифікації зв'язки між методами навчання, буде мати характерний вигляд.

Якщо ж сформулювати функцію переходу від предметної області до локальних областей класифікаційних ознак за іншим критерієм, наприклад, за домінуючим способом передачі змісту, то предикат видозміниться.

Візуалізація запропонованої класифікації за допомогою графів зберігає інформативність при зведенні багатовимірних даних до зручного для людського сприйняття вигляду, спрощує сприйняття такої класифікації і акцентує увагу на її особливостях.

Запропонований новий спосіб класифікації методів навчання з використанням механізму почленної диз'юнкції дозволить врахувати ширшу низку ознак різних методів навчання.

Ключові слова: *класифікації методів навчання, механізм почленної диз'юнкції, графи, візуалізація.*